

Bilim ojagy

Category: Kitapcy, Medisina, Pedagogika we edep-terbiye
написано kitapcy | 22 января, 2025

Bilim ojagy **BILIM OJAGY**

Gazanjyk etrap bilim bölümünüň Owgan internasional urşunda wepat bolan Nurmyrat Setdarowyň adyny göterýän 5-nji dünýewi mekdebi Küren dagynyň dabanyny ýassanyp oturan Saparmyrat Türkmenbaşy adyny göterýän daýhan birleşiginiň ortasynda ýerleşýär. Mekdep Gulaş şahyryň nebereleriniň ýardam bermegi bilen, 1932-nji ýylда salynýar. Okyjylara düşnükli bolar ýaly delilnama getirmeli boldy. Şol döwürde Gulaş şahyryň 9 ogly, 20-30 agtygy ady agzalan obada ýaşapdyrlar. Özleri-de barjamly bolupdyrlar. Mekdep jaýyny gurdurmaga gurbatlary çatypdyr. Mekdep ilki işe başlanda, 14 sany okuwçysy bolupdyr. Házir okuwçylaryň sany 486-a ýetýär. Mekdebi bilim ojagy diýip atlandyrmagymyzyň aýratyn sebäbi bar. Öz döwürlerini manyly, abraýly, il bähbitlu geçirilenleriň birnäçesi şu mekdebi gutaryp, ilki mugallym, soñ ketde kärlerde işlänler azlyk edenok. Muňa tymsal edip, Täçdurdy Durdynazarowy, Şadurdy Köşekliýewi, Tagandurdy Suwhanowy, Igdır Musagulyýewi, Amanmämedowy, Bekdurdy Guzulyýewi, ýene-ýeneleri görkezmek bolar. Mekdebiň öñki okuwçylaryndan ikisi ylymlaryň doktory, 7-si ylymlaryň kandidatlarydyr. Gurbangeldi Çagylow medisina ylymlarynyň doktory, Myrat Kemenow geologiya-mineralogiya ylymlarynyň kandidaty, Naz Amantaganow fizika-matematika ylymlarynyň kandidaty we şuňa meňzeşler. Elli dört ýylyň dowamynda şu mekdebi gutaranlar pedagogik uçılışäni, pedinstituty, uniwersiteti gutaryp, öz obasynda mugallym bolup işläpdirlər. Házırkı wagtda çuň bilim berýän 46 pedagogyň hemmesi şu mekdebiň uçurymlarydyr. Olaryň köpüsi birinji we ýokary kategoriýaly mugallymlardyr. Ýokary okuw jaýlarynyň 1-5-nji kurslarynda kyrk sany talyp okaýar. Her ýylda 6-7 sany okuwçy ýokary okuw jaýlaryna girmegi başarıýar. Soňky okuw ýyllarynda okuwçylaryň ikisi altyn, üçüsü kümüş medala mynasyp boldy.

Mekdebiň estetik bezegi döwrüň talabyna gabat gelýär. Gözellik – hezillik. Hezillik mekdebiň zalynda dos-doly. Olary kagyz ýüzi bilen gürrüň bererden agdyklyk edýär. Onda-da käbir zatlary belläp geçmeli bolýar. On ýyl abadançylyga, Täze bilim syýasatyna, hemişelik Bitaraplyga, Watana söýgi döretmeklige, mekdebiň taryhyna, okuwçynyň sanynyň ösmegini görkezýän diagramma, saglyga degişli stendler biri-birine sepleşip zalyň ugry boýunça aýlanyp gidip otyr. Çagyryşlar, sapak burçlarynyň ady umuman zaldaky ähli ýazgylar täze turkmen elipbiýinde ýazylan.

Mugallymlar dürli usullary, görkezme esbaplary ýerlikli utgaşdyryp, okuwçylaryň sapaga bolan höwesini, pikirleniş endiklerini artdyrýarlar. Tehniki serişdeleriň dürli görünüşlerinden ýeterlikli peýdalanýarlar. Çagalar kompýuterde işlemegi başarıyarlar. Mekdepde «Ýaş mugallymlara kömek» burçy hereket edýär. Metodik işler yzygiderli täzelenip durulýar. Ýaş mugallymlar degerli kömek alýarlar.

Mekdep kitaphanasynyň işi oňat ýola goýlupdyr. Kitaplar aýawly saklanýar. Okyjylaryň sanyny köpeltmek maksady bilen, dürli çäreler täsirli geçirilip durulýar. Yörite tekjelerde kitap sergileri guralýar, okuwçylar okuw kitaplary, esbaplary, depderler bilen üpjün edilen.

Mekdepde baş sany okuw kabineti bar. Okuwlardan kabinetde geçirilýär. Taryh kabinetine ýokary kategoriýaly taryh mugallymy Orasmämmet Kürenow, biologiya kabinetine ýokary kategoriýaly biologiya mugallymy Ýarmämmet Annamämmedow, fizika kabinetine 1-nji kategoriýaly fizika mugallymy Myratdurdy Amandurdyýew, EWM-ne Begmämmet Soltanow ýolbaşçylyk edýär. Kabinetleriň birini öwüp, birini syndyrar ýaly däl, hemmesi-de birkemsiz bezelipdir. Her bir sapaga degişli materiallar ünsüni özüne çekýär.

Mekdebiň ülkäni öwreniš muzeýini ýokary kategoriýaly taryh mugallymy Torjan Ataweliýew döredipdir. Muzeýde öý esbaplary: **tagan, semawar, soky, sokudaş, küýzejikler, çemçe, susak** ýaly zatlar rejeli ýerleşdirilip, aýawly saklanýar. At esbaplary: **eýer, uýan, üzeñni, hatda eşegiň gaññasyna** çenli bar. Torjan mugallym muzeý üçin uly ottag berilse, gadymy goş-golamlaryň

sanynu artdyrmagy niýet edinýär. Mekdebiň ussahanasyna Goçmyrat Çerkezow ýolbaşçylyk edýär. Okuwçylar **oklaw, dürtgүç, ik, kül artmak üçin çalaw** ýaly zatlary ýasap bilýärler.

El işini Ejegül Kulyýewa alyp barýar. Gyzlar **halyça, palasça, kitap üçin sumka, elde göterilýän gapjyk** ýaly zatlary dokamagy, kakma zatlary ussatlyk bilen başarıarlar. Ussahananyň tikińcikik sehi talaba laýyk, dynuwsyz işleýär. Bedenterbiýe, aýdym-saz kružoklary-da bar. Türkmeniň halk bagşasy Saryhan Sapaýew, Gazanjyk etrap bilim bölüminiň müdiri, atly bagşy Tuwakmyrat Bugaýew şu mekdepde okap, aýdym-saz kružogyna gatnap, tälim alanlardyr. Yene-de şeýle bagşylar dörär diýip kružogyň ýolbaşçysy Gorganow tama edýär.

1941-45-nji ýyllaryň urşunda wepat bolanlaryň, Owganystanda amanadyny tabşyran Nurmyrat Setdarowyň ýagty ýadygärligine býustlar oturdylyp, aýawly saklanýar. Rejeli aýlawly, bag ekilgi, arassa saklanýar. Nurmyradyň dogan, aradan çykan günleri ýatlanyp durulýar.

Meldebe 8 ýyl guramaçy, 7 ýyl direktor bolup işleýän ýokary kategoriýaly fizik Orazgeldi Baýjanow ýolbaşçylyk edýär. Kollektiviň arasynda abraýly, göwünleri awlaýy, talap ediji ýigit. Kollektiwde geldi-geçerlik ýok. Ylym ojagynyň işiniň mundan beýlæk-de şowly bolmagyny arzuw edýarin.

Tatar ÜÝŞMEKOW. Pedagogika we edep-terbiýe